

Interpellatie van de h. HUBLET : Beheer van het historisch en monumentaal erfgoed van de begraafplaats van Dieweg.

De h. Hublet herinnert eraan dat op 16 januari 1997 de begraafplaats Dieweg in zijn geheel geklasseerd werd als monument en als site, wat een primeur is in België. Deze bescherming geldt dus voor het historische, monumentale, landschappelijke en biologische (flora en fauna) erfgoed. Het klasseringsbesluit voorziet ook in het opstellen van een beheerplan met specifieke voorwaarden voor behoud.

De eerste fase van de restauratie, die momenteel aan de gang is, bestaat voornamelijk uit het herstel van de centrale wandelpaden en het beheer van regenwater, wat voornamelijk een landschappelijke en biologische kwestie is.

De h. Hublet wil zich hier richten op het beheer van het historische en monumentale erfgoed van de begraafplaats.

Er staan 450 grafmonumenten afzonderlijk op de lijst. Ze weerspiegelen verschillende tijdperken en bouwstijlen. Er zijn:

- neogotische en neoclassicistische monumenten, die de trends van het einde van de 19de eeuw tot de Tweede Wereldoorlog weerspiegelen
- graftombes uit het begin van de 20ste eeuw, die de opkomst van Art Nouveau en daarna Art Deco illustreren.

De begraafplaats herbergt ook de graven van vele beroemde mensen uit Ukkel en Brussel, waaronder Hergé, Isabelle Gatti de Gamond, graveur Auguste Danse, beeldhouwer Frans Huygelen, burgemeesters Hubert Dolez en Xavier de Bue, evenals de families Lambert, Allard, Herinckx, Errera en Woeste. Een ander bijzonder kenmerk is de aanwezigheid van een grote Askenazische Joodse begraafplaats, met specifieke graven en een graf galerij van 352 m².

Het moet echter gezegd worden dat sinds de classificatie het onderhoud van zowel geclassificeerde als niet-geclassificeerde graven zeer beperkt is. De meeste zijn in verval geraakt, soms in een vergevorderde staat van verval. Veel grafstenen zijn gebarsten, waardoor botfragmenten zichtbaar zijn. Er zijn ook vernielingen en diefstallen geweest (koper, brons, beeldhouwwerken, gebrandschilderd glas gebroken of gestolen ...).

Wie zijn de belanghebbenden bij het bestuur (gemeente, gewest, verenigingen, religieuze vertegenwoordigers ...)? Vindt er regelmatig overleg plaats om het beheerplan bij te werken?

Welke taken zijn toevertrouwd aan gemeentepersoneel op de locatie? Krijgt het personeel van de begraafplaats (beperkt tot twee personen, opgeleide doodgravers) extra opleiding om dergelijke specifieke taken op zich te nemen? Is hun gereedschap geschikt en goed onderhouden?

Het klasseringsbesluit legt bepaalde specifieke maatregelen op voor beschermde graven. Is de gemeente verantwoordelijk voor de implementatie en controle? Hoe zit het met de andere graven? Zijn de nakomelingen - als die er nog zijn - wettelijk verplicht om ze te onderhouden? Wordt de verslechtering van de grote crypte ten laste genomen, en zo ja, door wie?

Bestaat er een register van de meest opmerkelijke graftombes die gerestaureerd moeten worden? Zo ja, wie betaalt daarvoor?

Zijn er plannen om bepaalde graven een andere bestemming te geven of om het terrein weer open te stellen voor nieuwe begravingen?

De h. Hublet wijst er ook op dat het Camille Claes Fonds, opgericht in 2022 binnen de Koning Boudewijnstichting, had kunnen bijdragen tot het behoud van het erfgoed van de begraafplaats. Werd dit fonds gebruikt voor de Dieweg?

Het is dringend noodzakelijk dat de gemeente, in overleg met het gewest en alle betrokken actoren, haar acties voor het behoud van dit uitzonderlijke erfgoed, waarvan de achteruitgang jaar na jaar versnelt, voortzet en versterkt.

Schepen Gol-Lescot antwoordt dat er op dit moment veel werk werd verzet op het gebied van waterbeheer, in samenwerking met de Milieudienst. Het doel van deze werken is niet alleen om het romantische cachet van de begraafplaats te herstellen maar ook om ervoor te zorgen dat de graven op de lange termijn worden onderhouden. Dit is een groot project, want er zijn enorme buizen geïnstalleerd en de drie lanen in de afdaling worden opnieuw geasfalteerd.

Op de begraafplaats werken vijf ambtenaren. Een van hen werkt als tuinman en is verantwoordelijk voor het beheer van alle aspecten van het natuurlijke erfgoed. Twee arbeiders volgen momenteel een opleiding in de restauratie van grafmonumenten, georganiseerd door het AWAP (Agence wallonne du patrimoine), omdat dit soort opleiding niet wordt aangeboden in het Brusselse gewest, en ze staan te popelen om de vaardigheden die ze leren in de praktijk te brengen.

Maandag vond overleg plaats met Urban Brussel, zodat deze twee arbeiders toestemming konden krijgen om een deel van de werken te beginnen, ondanks het feit dat hun opleiding nog niet is afgerond. In dit geval zou het hen in staat stellen om alvast de techniek "herstel van graven" te beoefenen, die bestaat uit het verzamelen van verschillende stenen die verspreid liggen voor de graven waar ze betrekking op hebben.

De renovatie van de graven die omwille van hun hoge erfgoedwaarde in het klasseringsbesluit zijn opgenomen, zou op termijn onder de bevoegdheid van Urban Brussels moeten vallen. Het onderhoud van de andere graven is de verantwoordelijkheid van de betrokken families, die verplicht zijn om ze geleidelijk aan in hun oorspronkelijke staat te herstellen. Het college heeft contact gehad met het architectenbureau Origin om een algemeen beheersplan op te stellen dat zou kunnen worden aanvaard door het Brussels Gewest.

Het doel op de langere termijn is om een deel van de begraafplaats weer in gebruik te nemen. De geklasseerde graftombes aanraken is natuurlijk uit den boze. Maar zoals op andere begraafplaatsen is gebeurd, zouden we kunnen overwegen om begravingen toe te staan in graven die in verval zijn geraakt, waarbij het aan de betrokken families is om het monument te renoveren. In dit geval zou Urban Brussels moeten bepalen hoe het gepast zou zijn om aan te geven dat er vroeger andere mensen in het graf in kwestie hebben gelegen en dergelijke maatregelen zouden de bouw van een ossuarium op de begraafplaats noodzakelijk maken. In elk geval staat dit niet op de onmiddellijke agenda.

Het college is in ieder geval blij met het gerevitaliseerde beheer van de begraafplaats Dieweg, waarvan de effecten al zichtbaar zijn in het onderhoud van het natuurlijke erfgoed. Schepen Gol-Lescot ziet de begraafplaats graag in zijn oude glorie hersteld, zowel als een plek om te herdenken als een plek om te wandelen.